

**ANALIZA
FINANCIJA**

KANTONA

**U FEDERACIJI
BiH**

**Centar za zastupanje
građanskih interesa**

1. O KANTONALNIM FINANCIJAMA U FEDERACIJI BIH

Federacija Bosne i Hercegovine se sastoji od 10 kantona, čije su nadležnosti definirane Ustavom Federacije BiH i ustavima kantona. Svi kantoni imaju određen broj **ekskluzivnih nadležnosti**, dok u drugim oblastima dijele nadležnosti sa nivoom Federacije ili sa općinama. Također, neke od nadležnosti su im delegirane od strane viših nivoa vlasti. Najvažnija područja ekskluzivne nadležnosti za pružanje, odnosno financiranje usluga, koje imaju kantoni su slijedeća: područje obrazovanja (osnovnoškolsko, srednješkolsko i visoko obrazovanje), zdravstvena zaštita i socijalna zaštita. Najvažnije dijeljene nadležnosti uključuju ekonomski razvoj, urbanizam, zaštitu okoliša, kulturu, sport i održavanje puteva. Svaka od ovih i ostalih nadležnosti zahtjeva donošenje neophodnih politika i legislative (kroz zakone, strategije i druge akte), financiranje određene nadležnosti, te provođenje i nadzor nad istim. Općine, kantoni i nivo Federacije BiH mogu imati svaku od ovih uloga u ispunjavanju određene nadležnosti, u zavisnosti od stepena decentralizacije nadležnosti. Kantoni mogu posebnim kantonalnim propisima dalje regulirati određena pitanja koja se tiču odnosa nadležnosti kantona i pojedinih općina unutar njega. Tako npr. neki kantoni financiraju prijevoz učenika i materijalne troškove osnovnih škola, za razliku od drugih kantona u kojima općine¹ financiraju materijalne troškove škola i prijevoz učenika. Kanton Sarajevo je preuzeo većinu lokalnih usluga

¹ Zadnje uputstvo Federalnog ministarstva financija, kao i sva prethodna, o izračunu procentualnog učešća općina/gradova, kantona, Federacije BiH i direkcija za ceste u dijeljenju prihoda od indirektnih poreza spominje općine odgovorne za financiranje materijalnih troškova osnovnih škola i dodjeljuje im poseban koeficijent. Međutim, niti u jednom uputstvu se ne navodi koje su to općine i u kojim su kantonima odgovorne za financiranje ove funkcije. Npr. Hercegovačko-neretvanski kanton je 2013. god. tužen od strane Općine Konjic pred Ustavnim sudom FBiH zbog izmjena kantonalnog Zakona o osnovnom školovanju kojim se financiranje materijalnih troškova škola stavlja na teret općina.

koje se inače u drugim općinama pružaju na lokalnom novu, zbog čega ovaj kanton ima poseban status u Federaciji BiH.

Financiranje kantona se vrši putem izvornih prihoda (gdje kantoni određuju neke karakteristike prihoda npr. poresku stopu i/ili prikupljaju prihode), dijeljenih prihoda (gdje kantoni ne određuju karakteristike i ne prikupljaju porez) ili putem grantova, koji mogu biti opći – neuslovljeni, ili uslovljeni za neku specifičnu aktivnost. U Federaciji BiH, **Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH** definirani su načini raspodjele direktnih poreza (platilac poreza je istovremeno i poreski obveznik) i indirektnih poreza (platilac poreza i poreski obveznik nisu isto), odnosno vertikalna i horizontalna raspodjela prihoda između različitih nivoa vlasti - Federacije BiH, kantona i općina. Također, kantoni su usvojili vlastite zakone o raspodjeli prihoda kojima se definira raspodjela javnih prihoda (prevenstveno poreza na dohodak) unutar pojedinačnih kantona².

a) **Poreske prihode**³ karakteriziraju poreska stopa i poreska baza, a za njihovo prikupljanje su zadužene entitetske poreske uprave. Poreska uprava Federacije BiH i Poreska uprava RS prikupljaju direktne poreze, dok Uprava za indirektno oporezivanje BiH prikuplja porez na dodatu vrijednost, carine, akcize i putarine. Najvažniji poreski prihodi kantona su:

- Prihodi od indirektnih poreza (u prvom redu PDV-a, zatim akciza, carina i putarina)
- Prihodi od poreza na dohodak
- Prihodi od poreza na dobit
- Porez na dobitke od igara na sreću
- Porezi na reklamu
- Porez na firmu/tvrtku
- Porez na naslijeđe i poklone
- Ostali porezi

² Kanton Sarajevo nije usvojio sličan zakon, te je zadnjim izmjenama Federalnog Zakona o pripadnosti javnih prihoda Grad Sarajevo uključen u direktnu raspodjelu indirektnih poreza. Također, istim izmjenama je smanjen i koeficijent za posebne rashodovne potrebe Kantona Sarajevo sa 2 na 1,9658.

³ Zadnji ažurirani pregled svih javnih prihoda (poreza, taksli i naknada) sa procentima raspodjele između Federacije BiH, kantona i općina, se može naći na: <http://www.pufbih.ba/v1/public/upload/zakoni/0943b-pravilnik-o-nacinu-uplate-javnih-prihoda-preciscen-tekst-ispravna-verzija.pdf>

Najvažniji poreski prihod koji ostvaruju kantoni u Federaciji BiH jeste **prihod od indirektnih poreza**, na prvom mjestu porez na dodatu vrijednost. Ovo je porez na krajnju potrošnju, koji plaćaju svi građani i pravna lica. Indirektno poreze prikuplja na nivou BiH Uprava za indirektno oporezivanje, te nakon odvajanja dijela za vraćanje vanjskog duga i financiranje državnih institucija, preostali dio raspoređuje na entitete i Brčo Distrikt. Prema trenutnim odredbama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH⁴, kantonalni nivo učestvuje sa 51,23 % prihoda od indirektnih poreza koji se raspodjeluju u tom entitetu, općinski nivo sa 8,42 %, Federacija BiH nivo sa 36,2 % i direkcije za ceste sa 3,9 %. Ovaj udio u vertikalnoj raspodjeli unutar entitetskog nivoa vlasti zatim se horizontalno raspoređuje između kantona koristeći slijedeće kriterije: broj stanovnika kantona, površina kantona, te broj đaka u osnovnom i srednješkolskom obrazovanju. Također, pojedinim kantonima su dodjeljeni i posebni ponderi⁵ za raspodjelu indirektnih poreza: Kanton Sarajevo-2; Bosansko-podrinjski kanton-1,8; Kanton Livno-1,1 i Posavski kanton 1,5.

Udio za Direkciju za ceste se raspoređuje u omjeru: 40 % Direkciji za ceste Federacije BiH (koja upravlja magistralnim cestama), 60 % kantonalnim tijelima nadležnim za ceste (koje upravljaju regionalnim cestama) u skladu sa godišnjim uputstvom Federalnog ministarstva financija. Udio od 60 % se dalje raspoređuje općinama unutar kantona u omjeru: 42% općinama, a 58 % zadržava kantonalno tijelo nadležno za ceste.

Slijedeći po važnosti poreski **prihodi jesu prihodi od poreza na dohodak, odnosno na plaću**. Ovaj porez se dijeli između općina, gradova i kantona. Prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH, kantoni dobijaju maksimalno 71,5 % od ovoga poreza, tj. općine i gradovi minimalno 28,5 %. Kantonalnim zakonima o raspodjeli javnih prihoda ova procjena se može promijeniti u korist općina i gradova⁶. Ista odredba vrijedi i za **porez na**

4 Zadnjim izmjenama Zakona je smanjen procenat učešća kantona sa 51,48 % na 51,23 %, a Grad Sarajevo je po prvi put zakonski dobio izravno financiranje putem raspodjele indirektnih poreza sa učešćem od 0,25 % od ukupnih sredstava na nivou FBiH.

5 Koeficijent koji odražava posebne rashodovne potrebe kantona

6 Npr. Tuzlanski kanton zadržava 63% od poreza na dohodak uplaćenog u svakoj općini kantona, a 37% se doznačuje općinama, osim općina Kladanj,

dobit poduzeća i drugih pravna lica na kantonalnom nivou.

Ostali porezi na kantonalnom nivou uključuju porez na promet nekretnina, porez na imovinu, porez na nasljedstvo i poklone, te ostale poreze.

b) **Neporeski prihodi** učestvuju značajno u ukupnim financijama kantona, ali njihova važnost nije ista za svaki kanton. Ovi prihodi se sastoje od različitih naknada (**npr. koncesije za razne prirodne resurse, vodne naknade, naknade za zaštitu šuma itd.**) koji se također mogu dijeliti sa kantonalnim ili entitetskim nivoom vlasti, zatim prihodi od različitih **taksi** (sudske, administrativne i komunalne) i **kazne** koje propisuju kantoni i kantonalne institucije, ili se naknade, takse i kazne skupljaju na osnovu federalnih propisa. Ovdje također spadaju i prihodi od imovine (nekretnine, zemljišta itd.), koje kantoni ostvaruju bilo iznajmljivanjem ili prodajom. Kantoni, također, mogu ostvarivati i **kapitalne primitke** putem prodaje svoje imovine ili dobivati razne vrste grantova (tekuće ili kapitalne) u svoje budžete.

2. ANALIZA FINANCIJA KANTONA-METODOLOGIJA

Analiza financija kantona u Federaciji BiH treba otkriti glavne trendove u prihodima, rashodima, financijsku stabilnost mjereno kroz pokrivenost tekućih rashoda tekućim prihodima, kretanja u kapitalnim rashodima, te ustanoviti zaduženost kantona. Ovo je kvantitativna analiza financijske pozicije kantona, koja ne uključuje podatke o kvalitativnim elementima lokalnih budžeta, kao npr.: način financijskog izvještavanja, izvršeni budžeti u odnosu na planiranje, nadzor i reviziju lokalnih financija ili proces budžetskog planiranja. Analiza također ne uključuje pravni položaj i okvir u kojem kantoni funkcioniraju te njihove nadležnosti u odnosu na druge nivoe vlasti, odnosno kompariranje potrebnih prihoda sa nadležnostima koje kantoni imaju.

Sapna i Teočak, Doboj Istok i Čelić kojim se ustupa 80% poreza na dohodak. Ostali kantoni dijele ovaj porez u različitim omjerima sa općinama u kantonu.

Baza podataka koja je korištena u izradi analize sadrži **podatke o izvršenim budžetima** kantona, koji su prikupljeni direktno od kantonalnih administracija za period 2005.-2014. godine. Podaci su dobiveni putem prikupljenog obrasca Godišnje izvršenje budžeta (GIB), pojedinačno za kanton i izvještajni period. Podaci o dugu i zaduženju kantona u Federaciji BiH su dobiveni od kantonalnih ministarstava financija i od Ministarstva financija Federacije BiH. Također, prikupljeni su i podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba koje se financiraju iz kantonalnog budžeta, koji su korišteni za izračun per capita vrijednosti. Nije bilo moguće izračunati per capita vrijednosti za pojedine sektore (obrazovanje, socijalna zaštita, kultura itd.) jer kantoni još uvijek ne izvještavaju svoje budžete u vidu funkcionalne klasifikacije.

Također, podaci o prihodima i rashodima nekih kantona uključuju podatke o doznačenim sredstvima od indirektnih poreza koji pripadaju direkcijama cesta, odnosno rashode nadležnog odjela za ceste unutar kantonalne vlade. U kantonima u kojima nisu osnovane direkcije cesta kao posebna pravna lica, podaci o prihodima od indirektnih poreza doznačenih za direkcije cesta su iskazani u budžetu kantona, dok u kantonima u kojima su uspostavljene direkcije, ovi podaci nisu uključeni u budžet kantona, tj. iskazani su kroz izvještaje direkcija za ceste kao posebnih kantonalnih tijela. Iznos indirektnih poreza, a samim tim i poreskih prihoda je veći u kantonima u kojima nisu osnovane direkcije cesta kroz koje se usmjerava dio indirektnih prihoda za kantonalne direkcije cesta. Isto tako, u kantonima gdje postoje odvojene kantonalne direkcije cesta, prihodi od indirektnih poreza za ceste se usmjeravaju kroz ove direkcije, te nisu iskazani u izvršenom budžetu kantona². Iako su podaci o visini raspoređenih indirektnih poreza po korisnicima dostupni na web stranici Federalnog ministarstva financija, nije bilo moguće razdvojiti podatke o prihodima iz indirektnih poreza za kantonalne direkcije cesta iz godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta kantona.

Indirektni prihodi općina Kantona Sarajevo su do 2014. godine prikazivani kao integralni dio budžeta kantona, odnosno nisu se doznačavali direktno na račun općina Kantona Sarajevo, kao što je to slučaj sa općinama u ostalim kantonima. Iz ovog razloga, a i iz razloga znatno drugačije nadležnosti Kantona Sarajevo u odnosu na druge kantone, ovaj Kanton treba posebno posmatrati u uporednoj analizi kantona.

Za izračun indikatora korišteni su podaci iz

popisa stanovništva 2013. godine, kao i podaci o broju uposlenih na kantonalnom nivou. Ovaj broj uključuje samu kantonalnu administraciju, kao i sve ostale organizacije koje se financiraju iz kantonalnog budžeta.

a) Slijedeće varijable, izračunate iz podataka o izvršenim budžetima kantona, su korištene u izradi indikatora za lokalne financije:

Tekući prihodi: Tekući prihodi se odnose na redovne prihode koje kantoni dobijaju, odnosno prikupljaju svake godine. **Redovni prihodi su zbir poreskih i neporeskih prihoda.** U redovne prihode ne uključujemo grantove, transfere i donacije koje kantoni mogu primiti od drugih nivoa vlasti, iz inozemstva ili od drugih organizacija. U redovne prihode, također, ne uključujemo niti kapitalne prihode koje kantoni mogu osvariti prodajom imovine, ali uključujemo prihode koje godišnje ostvaruju iznajmljivanjem imovine. Prihodi od zajmova i krediti također ne spadaju u redovne prihode, jer se ne ponavljaju iz godine u godinu. Budući da nije bilo moguće konzistentno prikupiti podatke o suficitu iz prethodne godine, koji se uključuje u redovne prihode tekuće godine, ovaj podatak je ispušten iz analize tekućih prihoda.

Tekući rashodi: To su rashodi koje kantoni izvršavaju na godišnjem nivou, i koji se ponavljaju iz godine u godinu. **U tekuće rashode spadaju plaće i drugi oblici naknade zaposlenih (uključujući izdatke za skupštinu), izdaci za materijal i usluge, grantovi i transferi nižim nivoima vlasti i drugim potrošačkim jedinicama.** Iako bi u tekuće rashode trebalo uzeti samo one rashode koji se izvršavaju za nedležnosti koje su kantonima date kroz zakone, vidljivo je iz višegodišnjeg trenda da tekući rashodi uzeti kao zbir plaće i naknada plaća, materijala i usluga, te grantova i transfera, jako malo variraju, te se mogu uzeti kao tekući rashodi, iako kanton možda nije nadležan za njihovo financiranje. U tekuće grantove su uključeni i kapitalni grantovi i transferi, iako ne bi trebali biti dio tekućih rashoda. U tekuće rashode ne uključujemo kapitalne rashode, koji se po svojoj prirodi ne ponavljaju na godišnjem nivou, niti izdatke za financijsku imovinu (ako kanton npr. vrši kreditiranje).

Kapitalni rashodi: Kapitalni rashodi su troškovi koje kantoni ulažu u razvoj kapitalnih dobara, npr. izgradnja infrastrukturnih objekata, nabavka zemlje i sl. U analizi su korišteni i podaci o izdacima za nefinancijsku imovinu.

Godišnji servis duga: Kantoni se mogu

zaduživati u skladu sa zakonom za kapitalne investicije kroz više godina, i za tekuće poslovanje - što mora biti otplaćeno u toku fiskalne godine. U analizi su korišteni podaci o izdacima za otplatu duga i kamatu.

Također, prikupljeni su podaci o broju zaposlenih na nivou kantona, koji uključuju zaposlene u samoj kantonalnoj administraciji, ali i svim vladinim agencijama, upravama i ustanovama, tj. svim tijelima koja se financiraju kroz kantonalni trezorski sistem. Ovaj broj uključuje podatke o zaposlenim u sektoru obrazovanja, pravosuđa, kulture, ali ne uključuje sektor zdravstva koji se financira iz kantonalnih fondova za zdravstvo. Ovi podaci su prikupljeni od 2010. godine za sve kantone.

b) **Indikatori koji su izračunati koristeći navedene varijable su slijedeći:**

Udio rashoda za plaće, naknade plaća, materijal i usluge u ukupnim rashodima

Udio kapitalnih troškova u ukupnim troškovima

Operativni bilans: Tekući prihodi-Tekući rashodi, govori koliko kanton generira novog deficita ili suficita kroz tekuće poslovanje.

Udio servisa po kreditima (otplata i kamata) mjereno procentom tekućih prihoda

Udio ukupnog duga u tekućim prihodima godine su izračunati kao udjel duga (bez kamata) u tekućim prihodima. Uzeti su u obzir podaci o obavezama prema djelatnicima koje kantonalne vlasti trebaju platiti po sudskim presudama, a koji su iskazani u bilansu stanja kantona, zajedno sa podacima o dugoročnim zajmovima i kreditima.

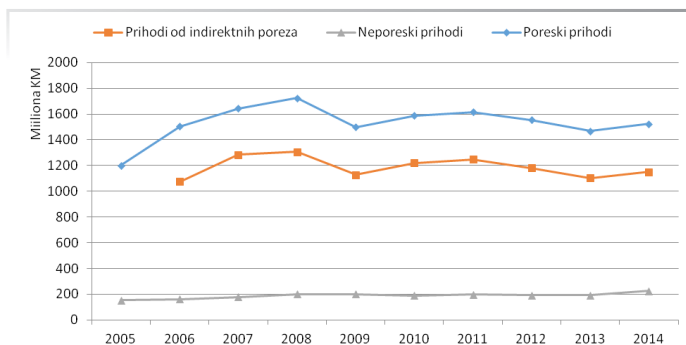
Efikasnost u pružanju generalnih administrativnih usluga je mjerena na način da je izračunata per capita vrijednost rashoda za lična primanja i rashoda za usluge i materijal ili izračunata per capita vrijednost po zaposlenom od 2010. godine, jer od tada postoje podaci za sve kantone.

3. ANALIZA FINACIJA KANTONA

3.1. Agregatni podaci za kantonalni nivo u FBiH

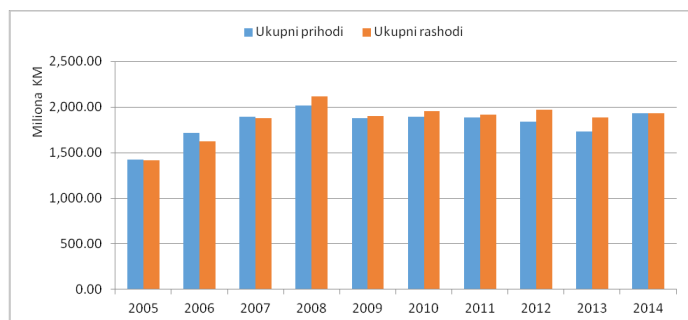
U periodu 2005. do 2014. godine uočavaju se znatne fluktuacije u prihodima na agregatnom kantonalnom nivou. Uočljiv je skok poreskih prihoda, koji je najviše potaknut rastom prihoda od indirektnih poreza¹. Od 2005. do 2008. godine znatno rastu prihodi od indirektnih poreza, a 2009. godine zbog utjecaja svjetske ekonomske krize dolazi do oštrog pada prihoda od indirektnih poreza. Ukupni poreski prihodi su se stabilizirali 2010. godine, da bi već 2013. godine došlo do novog pada prihoda od indirektnih poreza, a samim tim i ukupnih poreskih prihoda. Neporeski prihodi, koje možemo u najširem smislu posmatrati i kao vlastite prihode kantona, također pokazuju trend rasta, međutim to nije bilo dovoljno da se kompenzira pad prihoda prouzrokovan padom indirektnih poreza.

Grafikon 1.: Agregatno kretanje prihoda na nivou kantona 2005-2014. godina

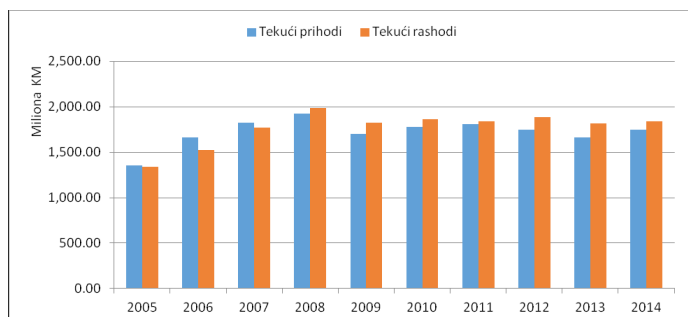
Od 2007. godine, tj. od početka značajnog uvećanja prihodovne strane kantonalnih budžeta kroz indirektno poreze, pa sve do 2014. godine, ukupni rashodi kantona su konstantno na većem nivou nego ukupni prihodi. Ovaj podatak je zabrinjavajući jer ukazuje na sporost kantona u prilagođavanju svoje rashodovne strane smanjenim prihodima i nekoliko godina nakon što je započet negativan trend.

Grafikon 2.: Agregatno kretanje ukupnih prihoda i rashoda na nivou kantona 2005-2014. godina

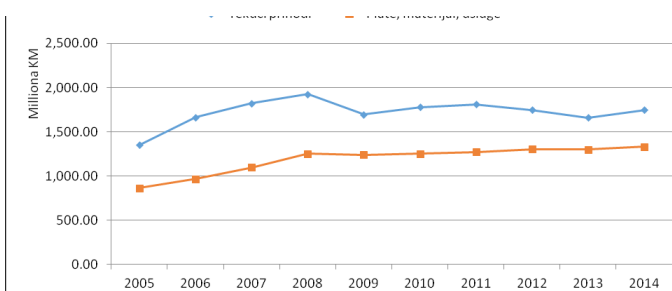
Pokrivenost tekućih rashoda sa tekućim prihodima kao pokazatelj generiranja primarnog deficita, odnosno stvaranje novog duga, ima negativan trend, što je u skladu i sa trendom ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Kantoni nisu u mogućnosti da prilagode svoje tekuće troškove brzini smanjenja tekućih prihoda.

Grafikon 3.: Agregatno kretanje tekućih prihoda i rashoda na nivou kantona 2005-2014. godina

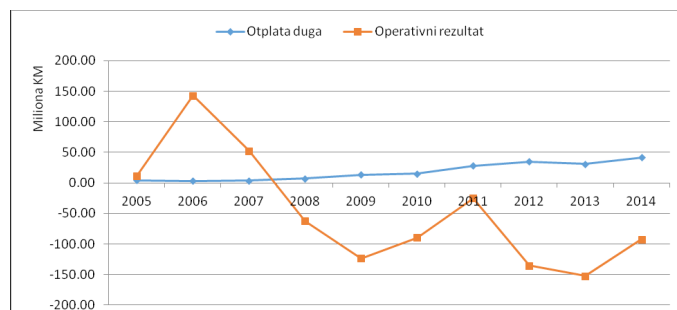
Rashodi za plaće, materijal i usluge, uzeti kao osnova tekućih rashoda, pokazuju konstantan rast i u potpunosti su neprilagođeni padu tekućih prihoda u periodu 2008.-2014. godine.

Grafikon 4.: Kretanje tekućih prihoda i rashoda za materijal, plaće i usluge, agregatno za kantone, 2005-2014. godina

Konstantan rast tekućih rashoda, koji je praćen sa padom tekućih prihoda, rezultira negativnim operativnim rezultatom i povećanjem zaduženja kantona, kao i samim tim izdacima za otplatu dugova.

Grafikon 5.: Otplata duga i operativni rezultat, agregatno za sve kantone u FBiH, 2005-2014. godina

Plaće, materijal i usluge koji čine glavni udio tekućim rashodima pokazuju velik stepen varijacija između kantona. Bosansko-podrinjski kanton ima najveći per capita iznos za ovaj jednostavni indikator efikasnosti u pružanju usluga, što ukazuje na činjenicu da ovaj kanton ulaže znatne javne resurse da osigura isti nivo javnih usluga kao u drugim kantonima, ali su troškovi jako veliki zbog nemogućnosti ostvarivanja ekonomije obima. Promatrajući ovaj kanton kao izuzetak, Hercegovačko-neretvanski i Zapadno-hercegovački kanton imaju najveće per capita iznose ovih rashoda u 2013. i 2014. godini, što bi ukazivalo na slabiju efikasnost u pružanju istih javnih usluga u poređenju sa drugim kantonima.

Iz istih razloga, Bosansko-podrinjski kanton ima i najveći iznos plaća, te iznos za materijal i usluge po zaposlenom na kantonalnom nivou. Također, Tuzlanski kanton se ističe u 2013. godini sa visokim indikatorom, dok u 2014. godini Unsko-sanski i Zapadno-hercegovački kanton imaju najviše iznose ovih troškova po uposlenom u kantonu.

Mjereno kao udio plaća, materijala i usluga u ukupnim rashodima, u 2013. godini najlošiji rezultat imaju Hercegovačko-neretvanski kanton i Srednjobosanski kanton, a u 2014. godini to su Unsko-sanski i Hercegovačko-neretvanski kanton. Ovdje se ne ističu mali kantoni, nego upravo veći kantoni koji, iako sa smanjenjem vrijednosti ovog indikatora u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, i dalje imaju jako visok udio ovih troškova u ukupnim troškovima.

Posavski kanton u 2013. godini pokazuje visok udio ovih rashoda u tekućim prihodima,

što također ukazuje na temeljni disbalans u funkcioniranju ovog kantona i potencijalne dugoročne probleme sa pokrivenošću tekućih rashoda sa tekućim prihodima, iako je u 2014. godini značajno popravio ovaj koeficijent.

U 2014. godini, pokrivenost plaća, materijala i usluga sa tekućim prihodima je najlošija u Unsko-sanskom kantonu i Zapadnohercegovačkom kantonu, a ovaj trend se nastavlja iz 2013. godine.

Uopćeno govoreći za sve kantone, povoljna je činjenica da u 2014. godini, u odnosu na 2013. godinu, dolazi do boljeg pokrivanja plaća, materijala i usluga sa tekućim prihodima (smanjenje učešća u tekućim prihodima sa 91,77% na 87,31%), te smanjenje tih rashoda u ukupnim rashodima. S druge strane, povećao se iznos ovih rashoda po zaposlenom u kantonu, kao i per capita iznos prosječno za sve kantone. Ovo znači da kantoni, iako povećavaju per capita iznose, ovo povećanje relativno ipak sporije raste nego tekući prihodi, odnosno ukupni rashodi, te bi moglo signalizirati početak prilagođavanja kantona negativnim finansijskim uvjetima u okruženju.

Tabela 1: Pregled rashoda za plaće, materijal i usluge, po kantonima za 2013. i 2014. godinu

Kanton	Plaće, materijal i usluge pc		Plaće, materijal i usluge po zaposlenom u kantonu		Plaće, materijal i usluge u ukupnim rashodima		Plaće, materijal i usluge u tekućim prihodima	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Bosansko-podrinjski kanton	897.45	886.62	26,045.60	25,790.30	66.35%	61.55%	85.23%	77.45%
Hercegovačko-neretvanski kanton	569.36	585.33	24,575.58	25,418.15	82.08%	79.56%	91.20%	82.64%
Kanton br. 10	524.65	539.09	25,646.47	25,407.73	79.35%	75.43%	91.25%	88.96%
Kanton Sarajevo	730.79	739.94	29,009.67	28,331.33	50.47%	52.25%	55.31%	54.57%
Posavski kanton	480.18	512.09	24,230.18	25,257.09	79.87%	65.52%	104.03%	87.59%
Srednjobosanski kanton	454.81	459.05	24,474.08	24,385.39	81.85%	79.12%	92.66%	87.96%
Tuzlanski kanton	497.97	497.14	25,749.52	25,634.50	76.96%	75.98%	90.85%	84.87%
Unsko-sanski kanton	468.21	515.43	23,735.10	26,009.78	80.67%	81.73%	91.97%	97.83%
Zapadnohercegovački kanton	551.14	572.58	24,043.05	26,564.53	78.35%	77.82%	92.07%	94.03%
Zeničko-dobojski kanton	511.02	514.85	24,272.54	24,218.42	76.52%	73.87%	86.70%	84.48%
Prosječna vrijednost (bez Kantona Sarajevo)	550,53	564,68	24,752.46	25,409.54	78.35%	74.51	91,77%	87.31%

Kretanje operativnog rezultata nam govori o tome da li kantoni stvaraju nove financijske dubioze jer nisu u mogućnosti pokriti tekuće rashode sa tekućim prihodima, ili imaju višak tekućih prihoda nad tekućim rashodima koje onda mogu usmjeriti u kapitalne investicije ili saniranje ranijih deficita.

U periodu 2005.-2008. godine, većina kantona ima pozitivan operativni rezultat, koji je potaknut sa znatnim porastom prihoda od indirektnih poreza. Sa početkom globalne financijske krize 2008. godine prihodi kantona opadaju, te se shodno tome i njihov operativni rezultat pogoršava njihovom nemogućnošću da rashodovnu stranu prilagode prihodovnoj. U periodu 2008.-2011. godine, generiraju se znatni deficiti koji rezultiraju zaduživanjem kantona kako bi uspjeli izbalansirati prihodovnu i rashodovnu stranu.

Ovaj negativan trend je uzrokovan nefleksibilnošću tekućih troškova kantonalnih budžeta. Prihodovna strana kantonalnih budžeta se blago popravila u periodu od 2010.-2012. godine, što se primjećuje na operativnom rezultatu. Međutim, već 2013. godine dolazi do pada tekućih prihoda, čime se ponovno pogoršava stanje kantonalnih financija i ponovno se generiraju znatni deficiti. U 2014. godini, kantoni uspevaju da smanje negativne operativne rezultate kombinacijom povećanih poreskih prihoda i smanjenja tekućih

rashoda, međutim znatno se povećavaju izdaci za otplatu dugova, kao što je opisano ranije.

Tabela 2.: Kretanje operativnog rezultata po godinama i kantonima u periodu 2005.-2014. godina

Kanton	Operativni rezultat po godinama									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bosansko-podrinjski kanton	-5,397,195	-4,399,391	-5,015,424	-6,913,393	-8,743,474	-6,918,848	-8,698,257	-4,022,484	-6,783,702	-5,278,035
Hercegovačko-neretvanski kanton	5,981,013	13,860,736	14,735,705	1,673,674	-18,923,571	-11,336,903	-512,209	-9,456,210	-14,510,891	866,348
Kanton br. 10	-4,527,899	-1,681,440	4,443,978	5,293,652	-1,090,982	4,385,044	5,462,766	2,868,984	-4,936,189	-3,599,302
Kanton Sarajevo	-19,436,202	25,595,977	-9,776,197	-31,980,022	-33,677,859	-48,008,521	-1,295,731	-67,414,909	17,528,943	15,228,781
Posavski kanton	-363,792	1,905,760	1,130,299	-911,661	-3,120,821	-5,679,079	-3,771,211	-5,491,446	-5,760,896	-7,882,990
Srednjobosanski kanton	2,431,127	6,015,280	5,867,396	-4,743,532	-8,253,351	-374,503	4,748,419	-9,141,677	-16,208,871	9,922,240
Tuzlanski kanton	13,438,944	28,185,149	6,429,387	-25,106,193	-21,265,137	-16,828,066	-14,163,368	-10,908,445	-38,972,461	-24,154,210
Unsko-sanski kanton	5,925,129	21,253,095	3,194,748	-8,190,284	-7,529,059	-1,911,967	-7,332,666	-11,049,849	-16,787,148	-26,453,320
Zapadnohercegovački kanton	-3,637,222	9,594,138	-227,575	-1,751,457	-10,389,741	-9,785,780	-3,070,920	-8,413,436	-5,396,229	-6,400,177
Zeničko-dobojski kanton	17,148,767	42,359,294	31,475,981	9,982,235	-10,620,953	7,136,487	3,472,951	-12,206,646	-25,292,804	-24,801,055
Zbirno za sve kantone	11,562,670	142,688,598	52,258,298	-62,646,980	123,614,947	-89,322,135	-25,160,227	135,236,119	-152,178,134	92,396,200

Zapadno-hercegovački kanton, Posavski kanton i Bosansko-podrinjski kanton imaju najviše udjele duga u tekućim prihodima. I dok Bosansko-podrinjski kanton ima značajna ulaganja mjereno udjelom kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima u 2014. godm, Zapadnohercegovački kanton nema značajnijih kapitalnih ulaganja iz svojih ukupnih rashoda. Imajući u vidu stagnirajuće prihode u

ovom kao i u ostalim kantonima, Vlada ovog Kantona će svakako imati poteškoća u servisiranju ovako visokog duga uz istovremeno pružanje svih usluga iz kantonalne nadležnosti. Najmanju zaduženost imaju Zeničko-dobojski kanton i Srednjobosanski kanton, praćenu sa malim kapitalnim rashodima, što ukazuje na veliki potencijal za daljna kapitalna ulaganja.

Tabela 3.: Udio kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima i udio duga u tekućim prihodima, za sve kantone

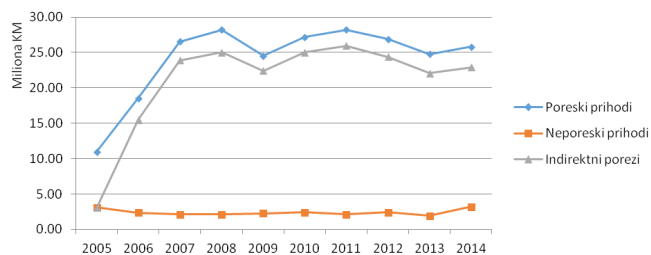
Kanton	Udio kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima										Udio duga (obaveze prema djelatnicima + dugoročni zajmovi) u tekućim prihodima 2014.
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Bosansko-podrinjski kanton	5.10%	1.23%	5.38%	3.66%	9.48%	3.12%	3.17%	4.43%	2.34%	10.74%	43.66%
Hercegovačko-neretvanski kanton	2.29%	2.20%	10.16%	2.83%	14.28%	4.25%	3.46%	4.46%	12.23%	16.37%	26.58%
Kanton br. 10	6.72%	1.76%	5.29%	4.02%	10.69%	3.22%	3.68%	4.80%	4.78%	9.71%	27.20%
Kanton Sarajevo	4.62%	1.46%	3.61%	5.08%	8.83%	3.81%	3.97%	6.30%	3.83%	11.74%	36.14%
Posavski kanton	3.06%	0.99%	3.69%	3.07%	7.44%	2.52%	1.38%	4.55%	3.08%	6.36%	46.07%
Srednjobosanski kanton	2.10%	0.92%	3.21%	3.01%	11.98%	2.64%	1.16%	3.25%	1.48%	6.78%	24.95%
Tuzlanski kanton	2.21%	0.36%	4.29%	2.81%	5.08%	3.21%	1.16%	1.95%	0.43%	4.49%	31.39%
Unsko-sanski kanton	1.56%	0.50%	3.36%	3.01%	2.31%	1.80%	1.70%	2.26%	0.96%	2.89%	39.92%
Zapadnohercegovački kanton	1.27%	0.44%	4.49%	2.67%	1.38%	0.89%	0.66%	1.98%	0.99%	1.71%	88.87%
Zeničko-dobojski kanton	5.08%	2.16%	8.71%	3.66%	2.14%	1.15%	0.82%	1.29%	0.75%	2.67%	22.62%

Aneks 1: Pregled indikatora po kantonima

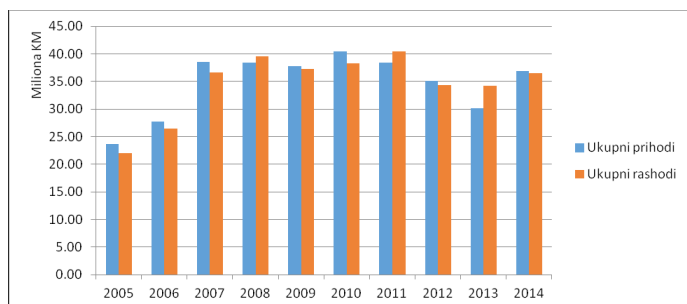
Bosansko-podrinjski kanton

Bosansko-podrinjski kanton konstantno iskazuje znatno veće tekuće rashode od tekućih prihoda, koji se kompenziraju sa transferima od viših nivoa vlasti. Iz istog razloga ovaj Kanton ima konstantno negativan operativni rezultat, čak i sa povećanim prihodima od indirektnih poreza u proteklom periodu.

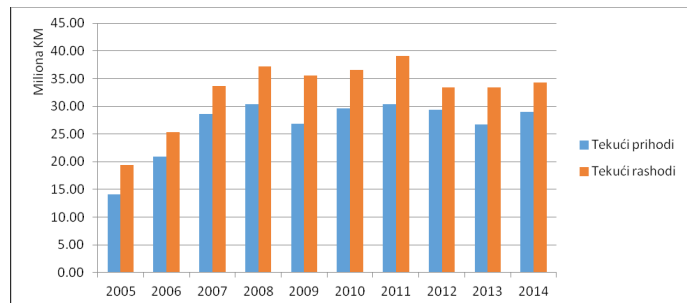
Grafikon 6.: Prihodi Kantona

Grafikon 7.: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 8.: Tekući prihodi i tekući rashodi Kantona

Grafikon 9.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

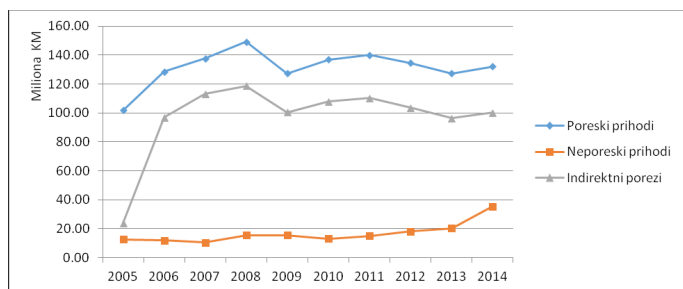
Tabela 4.: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	63.73%	99.82%	10.21%	5.10%
2006	63.57%	80.58%	1.90%	2.29%
2007	54.12%	69.26%	0.65%	6.72%
2008	56.43%	73.65%	1.71%	4.62%
2009	58.94%	81.95%	2.17%	3.06%
2010	58.07%	75.08%	1.96%	2.10%
2011	55.24%	73.69%	1.77%	2.21%
2012	65.26%	76.30%	1.38%	1.56%
2013	66.35%	85.23%	1.40%	1.27%
2014	61.55%	77.45%	1.25%	5.08%

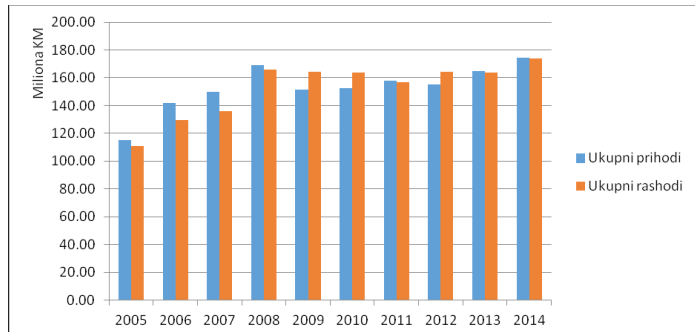
Hercegovačko-neretvanski kanton

Hercegovačko-neretvanski kanton je u periodu 2005.-2008. godine imao snažan skok prihoda od indirektnih poreza, te je u tom periodu imao i pozitivan operativni rezultat. Od 2009. godine ovaj kanton počinje bilježiti snažan rast tekućih rashoda, odnosno započinje sa generiranjem negativnog operativnog rezultata. U 2014. godini dolazi do blage stabilizacije smanjivanja tekućih rashoda, te povećanjem neporeskih prihoda.

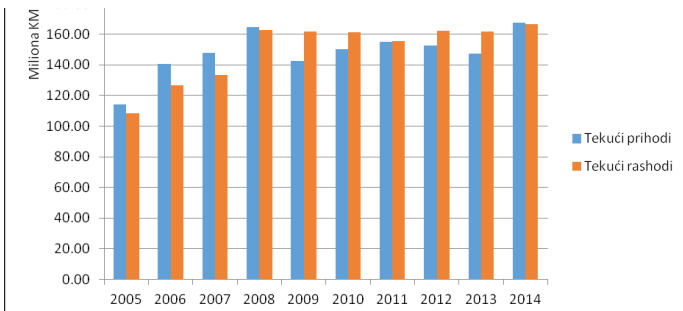
Grafikon 10.: Prihodi Kantona

Grafikon 11.: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 12.: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 13.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

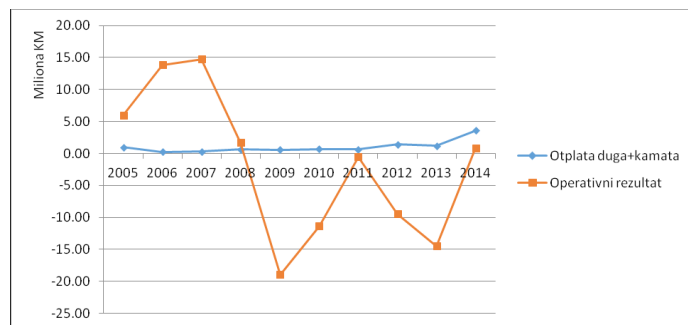

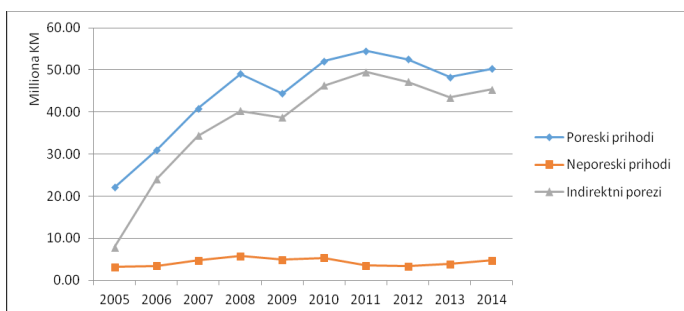
Tabela 5.: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	80.45%	77.86%	0.83%	1.23%
2006	75.94%	70.12%	0.18%	2.20%
2007	74.63%	68.57%	0.21%	1.76%
2008	76.96%	77.59%	0.37%	1.46%
2009	82.85%	95.18%	0.42%	0.99%
2010	81.16%	88.48%	0.46%	0.92%
2011	85.58%	86.53%	0.42%	0.36%
2012	83.10%	89.45%	0.92%	0.50%
2013	82.08%	91.20%	0.79%	0.44%
2014	79.56%	82.64%	2.15%	2.16%

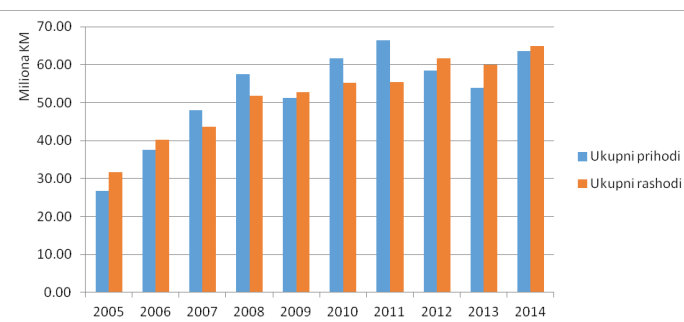
Kanton 10

Ovaj kanton je u periodu 2005.-2014. godine imao snažan skok prihoda od indirektnih poreza, te je ranije negativne operativne rezultate uspio transformirati u pozitivne sve do 2013. godine. Od 2013. godine dolazi do pogoršanja operativnog rezultata, na što još treba dodati i rast rashoda za otplatu duga. Ovaj Kanton spada u srednje zadužene kantone, te postoji mogućnost da se operativni rezultat popravi u narednom periodu.

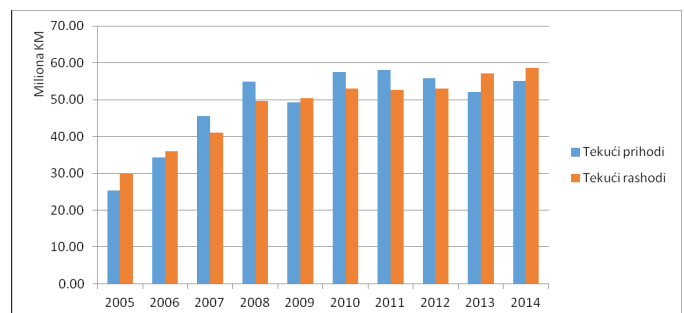
Grafikon 14.: Prihodi Kantona

Grafikon 15.: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 16.: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 17.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

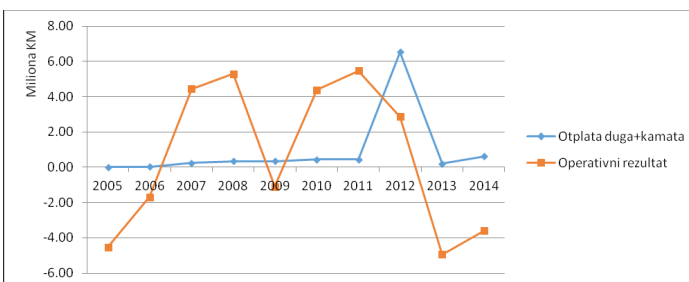

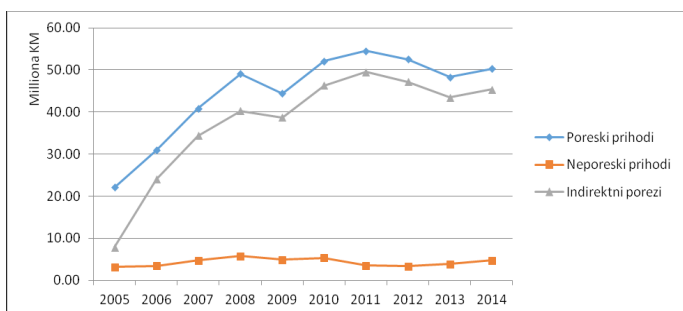
Tabela 6: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim приходима	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim приходима	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	82.52%	102.83%	0.05%	5.38%
2006	75.62%	88.35%	0.05%	10.16%
2007	80.20%	76.85%	0.51%	5.29%
2008	78.14%	73.76%	0.63%	3.61%
2009	82.35%	87.99%	0.69%	3.69%
2010	80.20%	77.18%	0.77%	3.21%
2011	81.14%	77.43%	0.74%	4.29%
2012	73.31%	80.82%	11.68%	3.36%
2013	79.35%	91.25%	0.37%	4.49%
2014	75.43%	88.96%	1.13%	8.71%

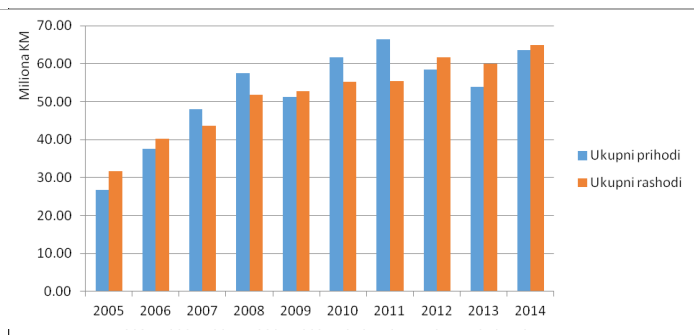
Kanton 10

Ovaj kanton je u periodu 2005.-2014. godine imao snažan skok prihoda od indirektnih poreza, te je ranije negativne operativne rezultate uspio transformirati u pozitivne sve do 2013. godine. Od 2013. godine dolazi do pogoršanja operativnog rezultata, na što još treba dodati i rast rashoda za otplatu duga. Ovaj Kanton spada u srednje zadužene kantone, te postoji mogućnost da se operativni rezultat popravi u narednom periodu.

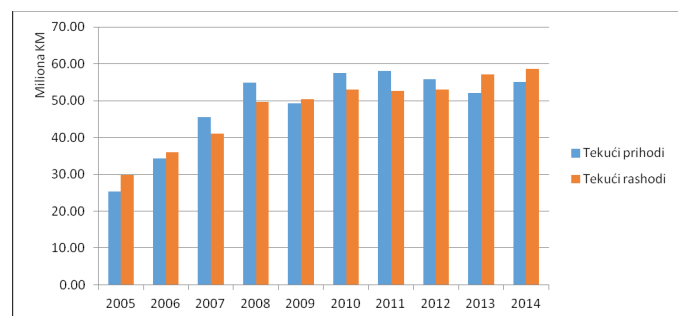
Grafikon 14.: Prihodi Kantona

Grafikon 15.: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 16.: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 17.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

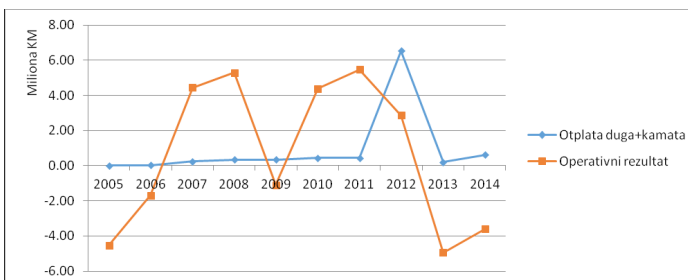

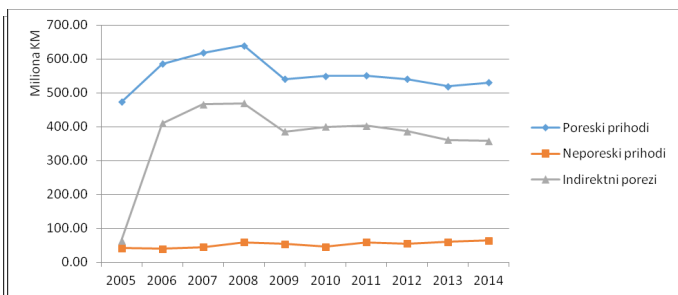
Tabela 6: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	82.52%	102.83%	0.05%	5.38%
2006	75.62%	88.35%	0.05%	10.16%
2007	80.20%	76.85%	0.51%	5.29%
2008	78.14%	73.76%	0.63%	3.61%
2009	82.35%	87.99%	0.69%	3.69%
2010	80.20%	77.18%	0.77%	3.21%
2011	81.14%	77.43%	0.74%	4.29%
2012	73.31%	80.82%	11.68%	3.36%
2013	79.35%	91.25%	0.37%	4.49%
2014	75.43%	88.96%	1.13%	8.71%

Kanton Sarajevo

Kanton Sarajevo bilježi konstantan pad prihoda od indirektnih poreza u periodu 2005.-2014. godine, što je ublaženo blagim rastom neporeskih prihoda i poreskih prihoda iz drugih izvora. Ova činjenica kombinirana sa rastom tekućih rashoda, uslovlila je negativan operativni rezultat od 2008. godine do 2013. godine. Od 2013. godine vidljiv je napor obuzdavanja tekućih rashoda, što uz stabilizirane tekuće prihode dovodi do smanjenja negativnog operativnog rezultata u 2014. godini. Ovaj Kanton također ima značajan godišnji servis duga, te i ukupni dug u tekućim приходima, što može biti prijetnja pozitivnom rezultatu u narednim godinama, osim ako se nastavi trend stabiliziranja tekućih rashoda.

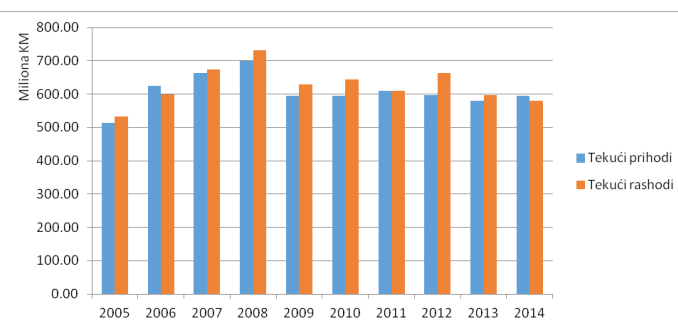
Grafikon 18.: Prihodi Kantona

Grafikon 19.: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 20.: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 21: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

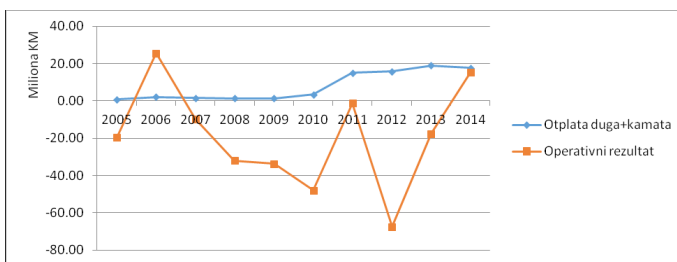

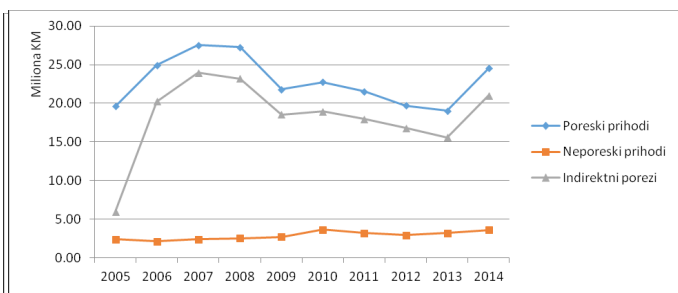
Tabela 7: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim приходima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim приходima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	40.95%	44.94%	0.14%	3.66%
2006	42.62%	42.74%	0.34%	2.83%
2007	40.01%	42.96%	0.23%	4.02%
2008	41.13%	45.76%	0.18%	5.08%
2009	46.68%	51.03%	0.21%	3.07%
2010	44.90%	50.66%	0.56%	3.01%
2011	46.63%	49.46%	2.46%	2.81%
2012	46.59%	54.93%	2.65%	3.01%
2013	50.47%	55.31%	3.26%	2.67%
2014	52.25%	54.57%	2.97%	3.66%

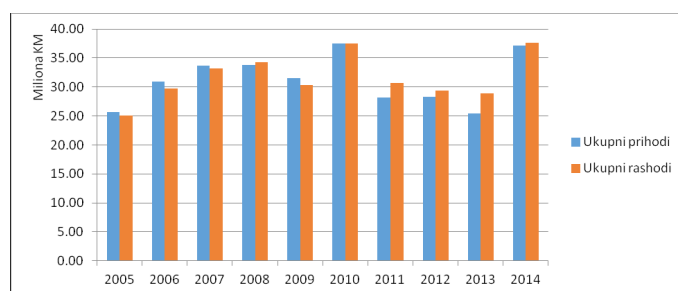
Posavski kanton

Slično kao i Bosansko-podrinjski kanton, i Posavski kanton također konstantno od 2008. godine iskazuje negativan operativni rezultat. U 2014. godini poreski prihodi ovog kantona su se povećali najviše zahvaljujući povećanju prihoda od indirektnih poreza putem dodjele posebnog koeficijenta 1,5 za izračun udjela ovog kantona u indirektnim porezima u Federaciji BiH. U 2014. godini dolazi do znatnog povećanja tekućih rashoda, koji nije praćen adekvatnim povećanjem tekućih prihoda, čime se dalje generira znatan negativan operativni rezultat i u 2014. godini. Ukupni rashodi su izjednačeni sa ukupnim prihodima 2014. godine, što sugerira znatne transfere koje je ovaj kanton primio.

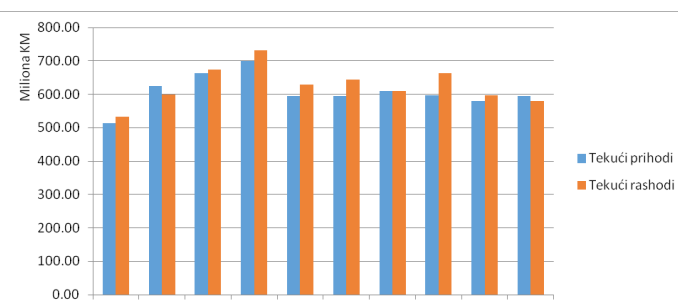
Grafikon 22: Prihodi Kantona

Grafikon 23: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 24: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 25.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

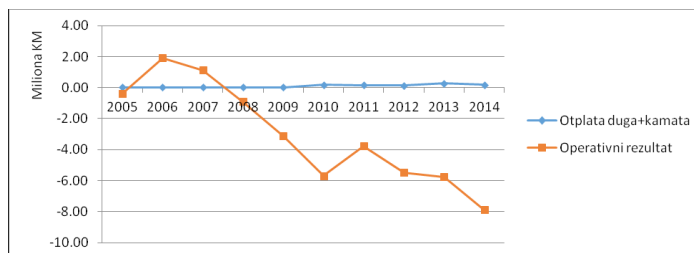

Tabela 8: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	40.95%	44.94%	0.14%	3.66%
2006	42.62%	42.74%	0.34%	2.83%
2007	40.01%	42.96%	0.23%	4.02%
2008	41.13%	45.76%	0.18%	5.08%
2009	46.68%	51.03%	0.21%	3.07%
2010	44.90%	50.66%	0.56%	3.01%
2011	46.63%	49.46%	2.46%	2.81%
2012	46.59%	54.93%	2.65%	3.01%
2013	50.47%	55.31%	3.26%	2.67%
2014	52.25%	54.57%	2.97%	3.66%

Srednjobosanski kanton

I Srednjobosanski kanton prati prosjek ostalih kantona, te u periodu od 2008. godine počinje stvarati negativne operativne rezultate. Ovaj kanton, međutim, ima jako nizak udio duga u tekućim prihodima, čime se stvara prostor za dodatne kapitalne investicije ili izravnavanje negativnog operativnog rezultata.

Grafikon 29.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

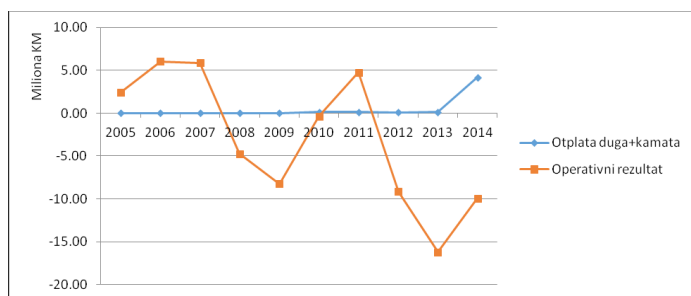
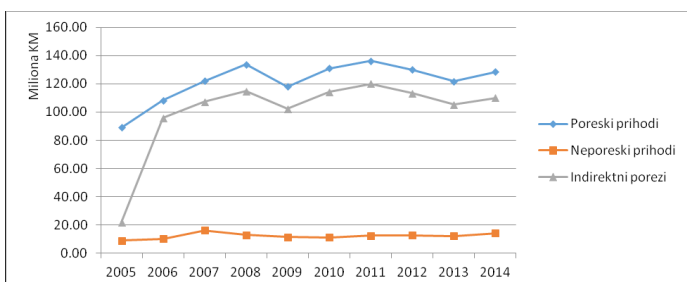

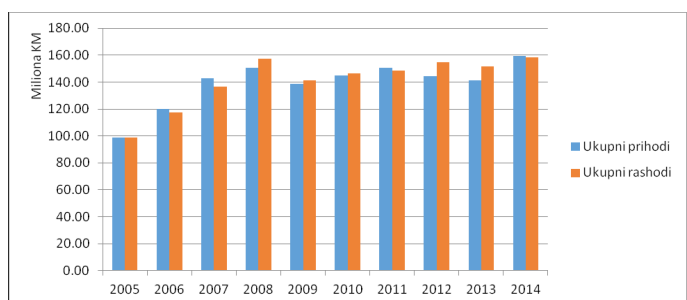
Tabela 9: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	76.17%	76.67%	0.00%	3.12%
2006	73.64%	73.01%	0.00%	4.25%
2007	71.04%	70.29%	0.00%	3.22%
2008	69.43%	74.52%	0.00%	3.81%
2009	77.56%	84.64%	0.00%	2.52%
2010	77.55%	79.94%	0.09%	2.64%
2011	77.61%	77.69%	0.08%	3.21%
2012	81.21%	88.05%	0.05%	1.80%
2013	81.85%	92.66%	0.12%	0.89%
2014	79.12%	87.96%	2.93%	1.15%

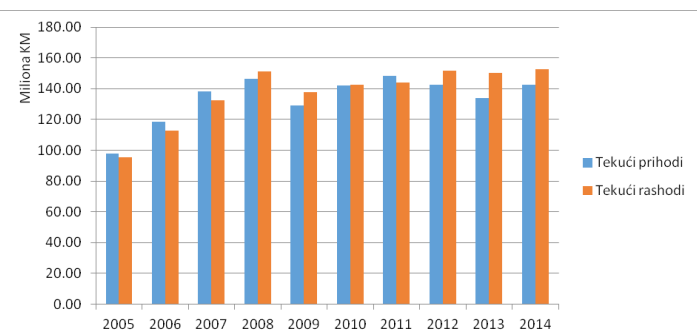
Grafikon 26.: Prihodi Kantona

Grafikon 27: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 28: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Tuzlanski kanton

Tuzlanski kanton u 2013. godini je generirao najveći negativni operativni rezultat, koji je posljedica pada prihoda od indirektnih poreza, te neprilagođenosti tekućih rashoda ovom padu tekućih prihoda. Ovaj kanton je prilagodio svoje tekuće rashode, započevajući sa 2013. godinom, gdje su ovi rashodi vraćeni na period od 2007. godine. Međutim, to prilagođavanje nije bilo dovoljno kako bi se kompenzirali negativni efekti pada prihoda od indirektnih poreza, naročito imajući na umu da su se smanjili i neporeski prihodi u istom periodu.

Grafikon 33.: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

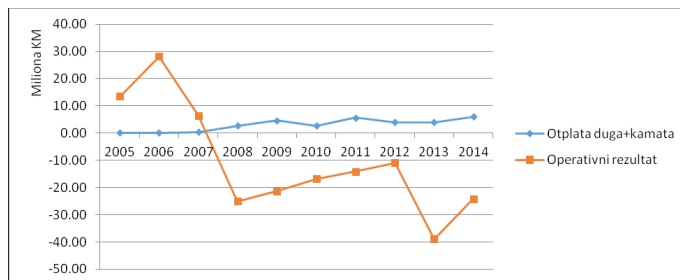
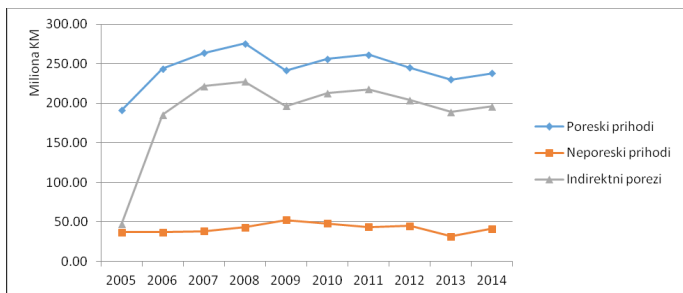
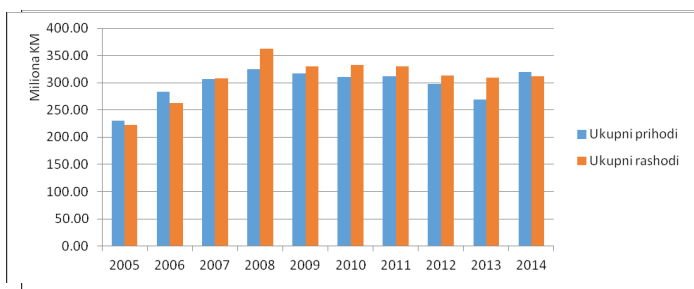

Tabela 10: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

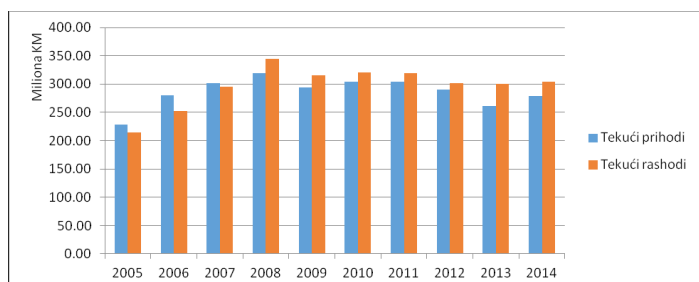
Grafikon 30.: Prihodi Kantona

Grafikon 31: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 32: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	72.72%	70.92%	0.07%	3.17%
2006	70.89%	66.27%	0.05%	3.46%
2007	68.64%	70.10%	0.14%	3.68%
2008	66.44%	75.41%	0.86%	3.97%
2009	72.51%	81.48%	1.56%	1.38%
2010	72.59%	79.45%	0.88%	1.16%
2011	73.03%	79.28%	1.86%	1.16%
2012	74.09%	79.85%	1.39%	1.70%
2013	76.96%	90.85%	1.53%	0.66%
2014	75.98%	84.87%	2.15%	0.82%

Unsko-sanski kanton

Ovaj kanton osim u 2007. i 2008. godini konstantno ima veće tekuće rashode od tekućih prihoda, što je rezultiralo sa negativnim operativnim rezultatom od 2008. do 2016. godine. Unatoč povećanju tekućih prihoda, na osnovu povećanja indirektnih poreza u 2014., rast tekućih rashoda je imao veću stopu rasta, te je najveći negativan operativni rezultat zabilježen 2014. godine. Također, na nivou ukupnih rashoda, ovaj Kanton bilježi negativan rezultat od 2008. godine, što je pogoršano visokim udjelom tekućih rashoda u ukupnim rashodima.

Grafikon 37: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

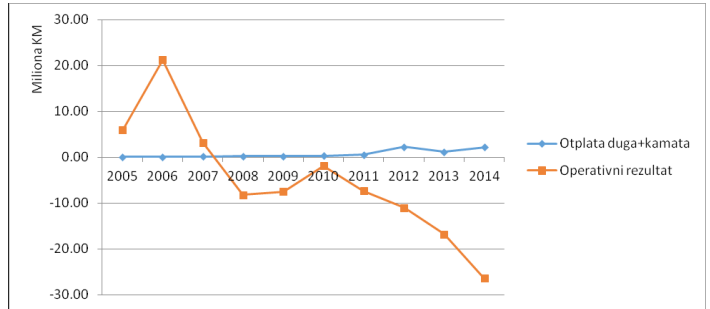
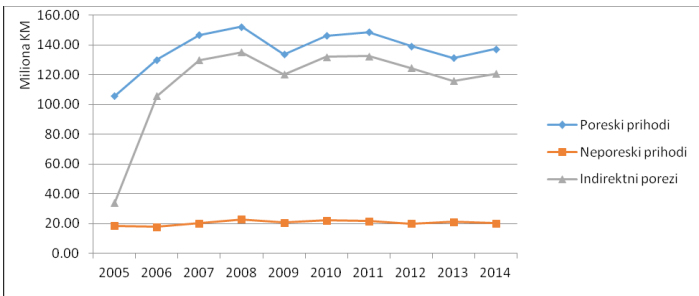

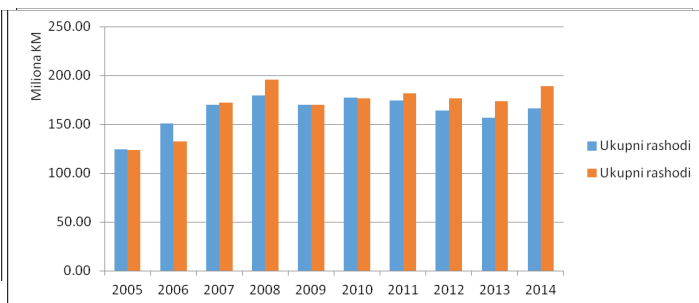
Tabela 11: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	77.66%	77.44%	0.07%	4.43%
2006	74.35%	66.67%	0.04%	4.46%
2007	70.11%	72.29%	0.07%	4.80%
2008	72.46%	81.05%	0.14%	6.30%
2009	79.48%	87.43%	0.12%	4.55%
2010	80.88%	84.70%	0.19%	3.25%
2011	81.19%	86.64%	0.32%	1.95%
2012	80.23%	88.94%	1.41%	2.26%
2013	80.67%	91.97%	0.74%	1.98%
2014	81.73%	97.83%	1.38%	1.29%

Grafikon 34: Prihodi Kantona

Grafikon 35: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

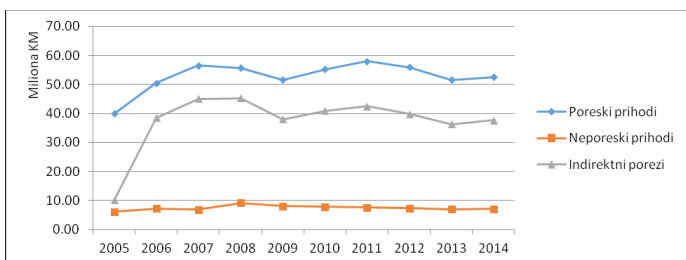
Grafikon 36: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

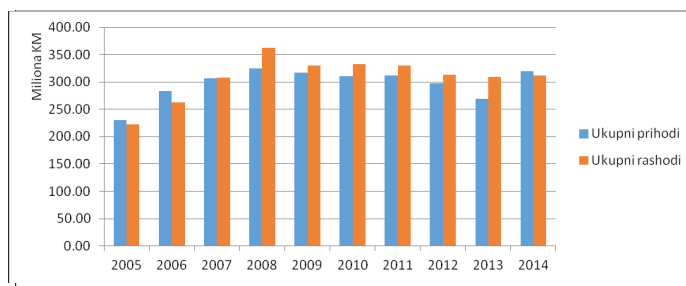
Zapadno-hercegovački kanton

Zapadno-hercegovački kanton pokazuje sličan rezultat kao i ostali kantoni u kretanju javnih financija. Nakon snažnog rasta poreskih, a time i tekućih prihoda, u 2009. godini dolazi do pada tekućih prihoda. Iako u periodu od 2010. do 2012. godine ponovno dolazi do stabiliziranja i rasta indirektnih poreza, nivo tekućih rashoda ostaje visok, te dolazi do stvaranja negativnog operativnog rezultata. U 2013. i 2014. godini dolazi do blagog smanjenja tekućih rashoda praćenog povećanjem tekućih prihoda, ali operativni rezultat i dalje ostaje visok, mada u apsolutnim vrijednostima nešto manji nego ranije. Posebnost ovog kantona je dosta velika zaduženost mjerena udjelom ukupnog duga u tekućim prihodima, kao i sami godišnji servis duga. Ove činjenice stavljaju kanton u dosta nezavidnu situaciju u narednom periodu.

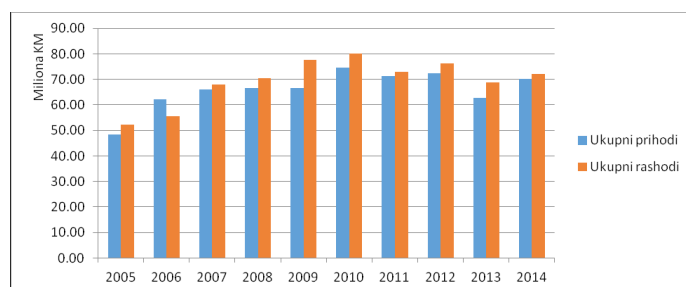
Grafikon 38.: Prihodi Kantona

Grafikon 39: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 40: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 41: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

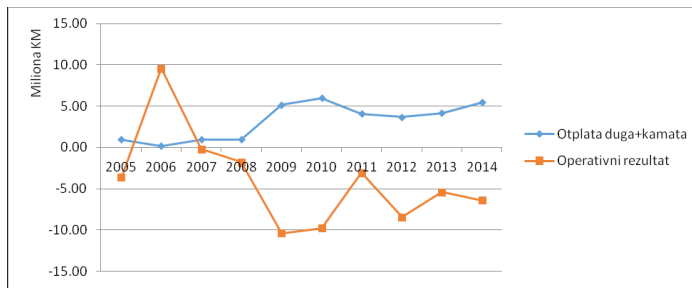

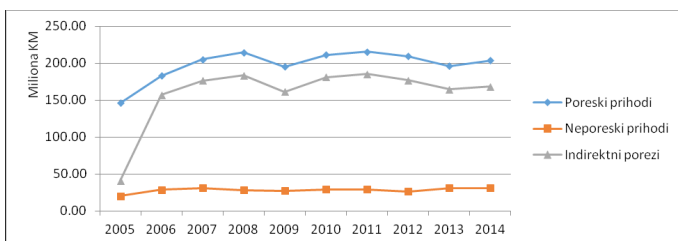
Tabela 12: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	74.33%	84.36%	2.11%	2.34%
2006	70.38%	67.71%	0.31%	12.23%
2007	71.91%	76.95%	1.54%	4.78%
2008	76.37%	82.90%	1.51%	3.83%
2009	66.54%	86.68%	8.66%	3.08%
2010	66.31%	84.12%	9.47%	1.48%
2011	78.79%	87.75%	6.20%	0.43%
2012	75.12%	90.34%	5.82%	0.96%
2013	78.35%	92.07%	7.14%	0.99%
2014	77.82%	94.03%	9.19%	0.75%

Zeničko-dobojski kanton

Rast rashoda za plaće, materijal i usluge i povećanje udjela ovih rashoda u ukupnim rashodima, uz istovremeno smanjenje prihoda od indirektnih poreza, doveo je do znatnih negativnih operativnih rezultata ovog Kantona. Negativna karakteristika financija u ovom Kantonu je daljnje povećanje tekućih troškova u 2013. i 2014. godini, uz stagnaciju tekućih prihoda.

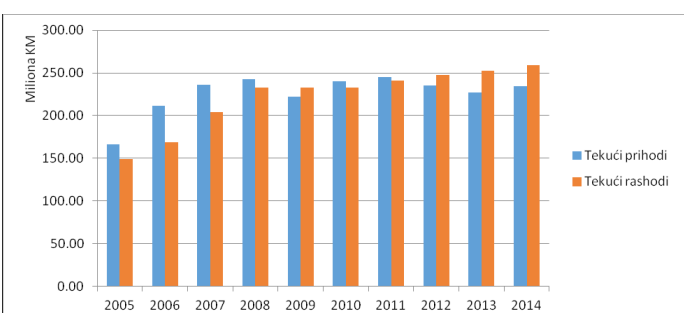
Grafikon 42.: Prihodi Kantona

Grafikon 43: Ukupni prihodi i ukupni rashodi Kantona

Grafikon 44: Tekući prihodi i tekući rashodi kantona

Grafikon 45: Kretanje godišnjeg servisa duga i operativnog rezultata

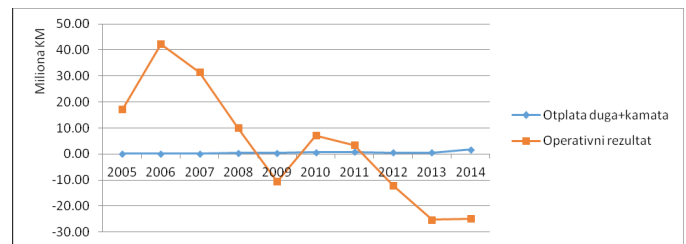

Tabela 12: Plaće, materijal i usluge, procenat otplate duga i udio kapitalnih rashoda

Godina	Plaće, materijal, usluge u ukupnim rashodima	Plaće, materijal, usluge u tekućim prihodima	Godišnje otplate duga+kamata u tekućim prihodima	Kapitalni rashodi u ukupnim rashodima
2005	67.89%	68.30%	0.08%	10.74%
2006	61.73%	59.08%	0.07%	16.37%
2007	69.46%	67.36%	0.07%	9.71%
2008	65.45%	71.21%	0.16%	11.74%
2009	71.20%	79.81%	0.18%	6.36%
2010	70.09%	73.16%	0.28%	6.78%
2011	73.47%	76.07%	0.31%	4.49%
2012	76.03%	82.55%	0.25%	2.89%
2013	76.52%	86.70%	0.23%	1.71%
2014	73.87%	84.48%	0.73%	2.67%

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

•U periodu od 2005. do 2014. godine primjetne su značajne fluktuacije u prihodima kantona. Do 2009. godine, svi kantoni, bez obzira na procenat učešća u kantonalnoj raspodjeli indirektnih prihoda, ostvaruju porast poreskih prihoda.

•Neporeski prihodi u istom periodu uglavnom su ostali na istom nivou, ili ostvaruju blagi porast u nekim kantonima. Čak i nakon oštrog pada poreskih prihoda, kantoni nisu bili u mogućnosti da značajnije nadomjeste pad ovih prihoda sa neporeskim prihodima.

•Istovremeno sa povećanjem poreza od indirektnih poreza, odnosno tekućih prihoda, počinju se povećavati rashodi za plaće, materijal i usluge, kao i tekući grantovi. Ovaj rast tekućih rashoda se ne zaustavlja, uz manje iznimke sve do 2014. godine. Od 2009. godine povećanje tekućih rashoda ne prati adekvatan rast tekućih prihoda, odnosno, bitno se smanjuje pokrivenost tekućih rashoda sa tekućim prihodima.

•Nemogućnost pokrivanja tekućih prihoda sa tekućim rashodima dovodi do stvaranja značajnih deficita, odnosno negativnih operativnih rezultata u svim kantonima. Neki kantoni gotovo 100% svojih tekućih prihoda koriste za pokrivanje tekućih rashoda.

•U većini kantona dolazi, mjereno učešćem kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima, do smanjenja kapitalnih investicija, što je u korelaciji sa negativnim operativnim rezultatima.

•Prosječna kantonalna vrijednost per capita iznosa rashoda za plaće, materijal i usluge, kao i prosječna vrijednost rashoda za plaće, materijal i usluge pokazuju konstantan trend rasta. Međutim, postoje i značajne razlike između kantona u ovim indikatorima, što ukazuje da su pojedini kantoni efikasniji u pružanju javnih usluga, te da su se prilagodili smanjenju prihoda.

U 2014. godini vidljiv je trend početka prilagođavanja tekućih rashoda tekućim prihodima, tj. smanjenje negativnih operativnih rezultata. Međutim ranije akumulirani deficiti (koji ne uključuju izvršenja po sudskim tužbama za radne odnose i ostale tužbe) postaju veliko opterećenje za funkcioniranje kantona.

•Kako bi započeli sanacijske programe, kantoni će morati smanjiti agregatne tekuće izdatke. Ovo je moguće postići uštedama na rashodovnoj strani, odnosno povećanjem prihodovne strane. Kantonalne administracije imaju jako malo utjecaja na samo prikupljanje poreza, te se nadati da će poreske uprave uspjeti pojačati napore u prikupljanju poreskih prihoda, odnosno da će prihodi porasti i samim porastom ekonomije u Federaciji BiH. Kantoni se trebaju okrenuti smanjenju rashodovne strane njihovih budžeta, kroz smanjenje ukupne stavke tekućih rashoda. Ovo smanjenje se treba odnositi kako na samu kantonalnu administraciju, tako i na sve pripadajuće kantonalne agencije, direkcije i ustanove. Već sada postoje pozitivne naznake u Kantonu Sarajevo, koji je najavio ograničavanje plaća u javnom sektoru Kantona.

